

Mathieu de Bruijn brengt de natuur naar de mens

In gesprek met Mathieu de Bruijn, ‘specialist in natuurlijk groen’, die door middel van natuurlijk, avontuurlijk ingerichte buitenruimtes de natuur weer dichter in de ervaringswereld van kinderen en volwassenen wil brengen.

Op de lagere school haalde ik altijd alleen maar dikke onvoldoendes”, begint Mathieu de Bruijn (1963) zijn verhaal. “Mijn moeder wist er geen raad mee. ‘Er is iets met Mathieu’, zei ze, ‘maar wat?’ Niemand die het wist. Tot ik naar de MBCS in Velp ging. Opeens haalde ik allemaal voldoendes. Zelfs ruim voldoendes! Eén dag school, vier dagen werken en veel buiten. Daar zat ik eindelijk op mijn plek. Ik ging altijd al veel naar buiten. Samen met de hond trok ik er op uit, de natuur in. Vogels kijken, dieren in de gaten houden, de seizoenen volgen. De natuur, dat had mijn belangstelling.”

Het draait erom
de natuur in de
bebouwde kom te
implementeren

MBCS is de afkorting van Middelbare Bosbouw en Culturtechnische School. Tegenwoordig valt deze school in Velp onder Helicon, het opleidingscentrum voor groen onderwijs. Na zijn diploma gehaald te hebben, is De Bruijn bij Staatsbosbeheer gaan werken. “Achtien jaar ben ik er in dienst geweest. Binnen het bedrijf ben ik opgeklommen. Van het ene project rolde ik in het andere. Af en toe een bijscholingscursus en een opleiding erbij. Zo ben ik boswachter geworden. Het viel me toen opeens op hoe weinig jonge mensen ik in het bos zag. Kinderen van deze tijd hebben veel minder de kans om de natuur in te gaan zoals ik vroeger zelf had. De bossen, de heide, de duinen, het ligt allemaal ver weg of is beschermd gebied waar je niet zomaar vrij in mag. Kinderen zitten thuis, binnen,

achter de computer en tv, urenlang. Om die jonge generatie naar het bos te trekken, zijn we toen een nieuw project begonnen. ‘Wie heeft zin om de boswachter te komen helpen?’ vroegen we in een advertentie. Er kwamen mensen op af en het project is een groot succes geworden. We vroegen de vrijwilligers om te helpen de heide weer open te maken, zodat de hagedissen een groter leefgebied kregen. We vertelden verhalen over de dieren, de bomen en struiken. We zochten naar vogels. We konden van alles laten zien, ter plekke. Aan het eind van zo’n werkdag maakten we een kampvuur. Kortom, we lieten jongeren via allerlei wegen de natuur aan den lijve ervaren.”

‘Kiezen voor wat ik echt leuk vind’

Er zat echter een keerzijde aan het werk bij Staatsbosbeheer. “Je bent altijd bezig de natuur te beschermen. Als landschapsbeheerder moet je altijd vechten tegen iets. Je bent je altijd aan het verdedigen. De overheid komt met regels of heeft plannen die ingrijpen op het gebied. Daar werd ik moe van. In 2003 ben ik er een poosje tussenuit gegaan. Samen met mijn vrouw heb ik een reis door Afrika gemaakt. Zeven maanden was er rust. En natuur, veel natuur. Het leven was eenvoudig. Toen heb ik besloten om te kiezen voor wat ik echt leuk en belangrijk vind. En dat is om de natuur dichter bij mensen, en vooral kinderen en jongeren te brengen. Als we dat nu niet doen, missen we de aansluiting. Ik ben opgegroeid in een tijd dat ik als

kind alleen met de hond uren het bos in kon. Ik leerde niets van de lessen in de klas en heb geen enkele herinnering aan de lagere schoolperiode. Dit in tegenstelling tot de wandelingen die ik in mijn eentje buiten maakte. Die luxe hebben kinderen van vandaag de dag niet meer. Kinderen die naar school moeten en die net als ik hun draai daar niet kunnen vinden, hebben de kans en keus niet meer zoals ik nog wel heb gehad. Afijn, in 2003 is dus het besluit gevallen om voor mezelf te beginnen. Stapsgewijs heb ik mijn baan bij Staatsbosbeheer afgebouwd. Eerst een dag minder werken, toen twee dagen, drie, enzovoort. De 'vrije' dagen benutte ik om mijn eigen bedrijf op poten te kunnen zetten. In 2007 is het van start gegaan."

Vier werkterreinen onderscheidt Mathieu de Bruijn als Specialist in Natuurlijk Groen in zijn bedrijf: natuurlijk spelen, boomverzorging, landschapsbeheer en natuurrijke tuinen. De eerste heeft de laatste jaren de meeste aandacht gekregen. Hij haalt erg veel voldoening uit de projecten. Het is niet meer de natuur afschermen en de mensen er zoveel mogelijk buiten houden, maar het draait erom de natuur in de bebouwde kom te implementeren. De vrije, niet al te gecultiveerde natuur daadwerkelijk dichter bij huis te laten zijn om er plezier aan te beleven. Hij ziet verschillende manieren om dit te bewerkstelligen.

"Momenteel ben ik betrokken bij een school voor bijzondere kinderen van 4 tot en met 12 jaar," vervolgt De Bruijn zijn verhaal. "Het schoolgebouw ligt aan de rand van het dorp. Er ligt een groot, strak betegeld speelplein naast en dat grenst aan een bosje. Voor dat stuk heb ik nu een plan gemaakt, in samenwerking met de leerkrachten en de leerlingen. Zij zijn tenslotte degene die het straks gebruiken en moeten beheren, het is hún buitenterrein. Om te beginnen ben ik met een paar leerlingen het bos ingegaan. Gewoon lopen, kijken, luisteren, ervaren. Zonder kabaal, geen stress. Je kon merken hoe ze dat goed deed. De drukte die binnen in de klaslokalen hangt, valt in de natuur weg. De moeilijkste leerling uit de klas waar het project nu mee uitgevoerd wordt, is mijn 'rechterhand' geworden. Hij helpt mee wanneer we buiten

Kinderen van deze tijd hebben veel minder de kans om de natuur in te gaan zoals ik vroeger zelf had

Als landschapsbeheerder moet je altijd vechten tegen iets.

bezig zijn om het gebied in te richten. Gezamenlijk met de leerkrachten, ouders en leerlingen worden er tegels verplaatst, hout gezaagd en met zand gesjouwd. Over vier maanden moet het klaar zijn. Dan hebben ze hun avontuurlijk schoolplein. Daarna zijn wij er voor het maandelijkse onderhoud; de school is er voor het wekelijkse onderhoud. Alles vindt plaats in overleg en aan de hand van een onderhoudsplan."

Trapveld alias ijsbaan

Ter illustratie van een ander natuurlijk ingericht gebiedje laat De Bruijn het ontwerp zien voor de speel- en ontmoetingsplek de Torteltuin in Leuth. In het midden op het plattegrondje (het is geen echte plattegrond, zie de afbeelding, De Bruijn noemt het een praatprent) staat een grote treurwilg waaronder wat 'laag groen' groeit dat gebruikt kan worden als verstoppinklekken. Ook in het midden, iets meer naar rechts is een verhoogde, cirkelvormige zandvlakte ingetekend is een verhoogde, cirkelvormige zandvlakte ingetekend met daarin een rij staande boomstammen. Een evenwichtsbalk vangt buiten de cirkel aan en nodigt de kinderen als het ware uit om naar de stammen te lopen en daar verder te klimmen. Er zijn bankjes aan de rand voor ouders om op te zitten. Een soort spannende kruip-tunnel ligt meer naar achter en daar staat ook een grote totem-klimpaal ingetekend. "Kijk, hier bij dit paaltje" wijst De Bruijn naar het begin van de evenwichtsbalk, "hier leggen de kinderen hun mobiel-

tjes neer wanneer ze komen spelen." "En daar," op de voorgrond van de praatprent, "hebben we een verlaagd trapveldje aangelegd. De grond hebben we gebruikt om dit stukje met vlinderstruiken en de zandbak op te hogen. In de winter kan het voetbalveldje onder water gezet worden. Als het gaat vriezen ontstaat er dan een natuurlijk ijsbaantje. Aan de randen hebben we een paar fruit- en notenbomen geplant.

Mathieu de Bruijn

Het hele ontwerp is voortgekomen uit de wensen van de mensen die er gebruik van maken. Voordat we daadwerkelijk aan de slag konden, moest het plan natuurlijk door de gemeente goedgekeurd worden. Overheidsinstanties zitten tegenwoordig te wachten op initiatieven uit de bevolking. Ze hebben er zelfs subsidie voor. In dit project heeft de gemeente de waterpomp gesponsord. Die staat niet op deze tekening. De pomp is bij de zandpartij geplaatst. Zand, water, hout en takken, wat hebben kinderen nog meer nodig om te spelen? Kinderen zijn inventief. Ze verzinnen zelf wat ze willen doen. Natuurlijke speelterreinen scheppen de randvoorwaarden, ze bieden de ruimte en materialen aan kinderen om hun eigen spel te maken. Ik was hoogst verrast toen ik een keer bij de Torteltuin aankwam en zag dat er een paar bovenop de boomstammen waren geklommen. Bij het bedenken en plaatsen van de stammen had ik er nooit aan gedacht dat ze erop zouden gaan zitten!"

Verandering is er altijd

Op de vraag of het niet erg is als er struiken of bomen door het gebruik vernield zullen worden was de reactie: "Dat hoort erbij. Het hoort bij het concept 'vrij spel in natuurbelevingsplekken'. Het is in het ontwerp ingecalculeerd. Wanneer er goede afspraken gemaakt zijn over het onderhoud dat wij kunnen leveren, zullen er weer nieuwe, indien gewenst, andere bomen en struiken teruggeplaatst worden. Maar wat belangrijker is, is dat er verantwoordelijkheidsgevoel leeft bij de gebruikers. Kinderen oefenen onderling controle op elkaar uit. Wanneer ze het gevoel hebben dat iets van hen zelf is, iets waar ze plezier aan beleven, en er zijn er die dat bederven, dan komen ze voor hun rechten op. Degenen die door leeftijdsgenoten aangesproken worden op hun gedrag, zijn daar gevoelig voor."

En wat gebeurt er als de kinderen pubers zijn geworden en het huis uitgaan? Wat als het buurtje waar zo'n natuurlijk ingericht speelveld ligt vergrijs? "Ook dat hoort erbij," aldus De Bruijn. "De natuur zelf is altijd in beweging. Er is altijd verandering. Overal. Het is mogelijk om de speelfuncties te verminderen en er andere functies voor in de plaats te zetten. Misschien meer zitbankjes, meer kruidentuin kan ook. Nogmaals, het hangt allemaal af van de wensen van de gebruikers van de ruimte, van wat zij ermee willen.

Voor mij is het allerbelangrijkste dat natuurbeleving in vrije, niet al te gecultiveerde omgeving weer dichter bij de mensen wordt gebracht." <

Meer info is te vinden op www.natuurlijkgroen.com en www.springzaad.nl.

Alexandra Nagel
xnagel@yahoo.com